

اشاره

کودکان به دلایل گوناگون و در همه‌ی جوامع، ممکن است جدایی و دوری ناخواسته‌ی والدین خود را تجربه کنند. قبل از خواندن مقاله به این سؤالات توجه کنید:

- جدایی والدین در سنین پایین، چه تأثیرات مهمی بر کودک دارد؟

- اثرات منفی جدایی والدین، از بعد تحصیلی، رفتاری و ارتباطی کدامند؟

- آیا جدایی والدین اثرات مثبتی هم بر کودکان می‌گذارد؟

- چگونه می‌توان در هنگام شکل‌گیری این رخداد، تغییرات خلقی کودکان را معنا کرد؟

جدایی و طلاق والدین امر بسیار مشکلی برای والدین و کودکان است. گاهی اوقات این جدایی کودکان را می‌ترساند و تأثیری ماندنی بر جای می‌گذارد. بسیار مهم است که والدین از تأثیرات طلاق روی کودکان خود آگاهی یابند. بسیاری از والدین می‌توانند در تعامل با یکدیگر، با دادن احساس امنیت روانی و احساسی به کودک خود، از این دام جلوگیری کنند.

● افسردگی و کناره‌گیری

زمانی که امر طلاق و جدایی والدین صورت می‌گیرد، برخی کودکان دچار افسردگی و گوشه‌گیری می‌شوند. این احساس افسردگی از آن‌جا می‌آید که کودک به خاطر طلاق والدین احساس امنیت خود را در خانه‌ای که زمانی هر دو والدین حضور داشتند، از دست می‌دهد. احساس افسردگی هم‌چنین به این دلیل ممکن است در کودک به وجود آید که والدین، کودک را مرکز تمامی بحث و جدل‌های خود قرار دهند. براساس مطالب سایت «Mediate.com»، دختران بیشتر از پسران قادر به در خود فرو بردن عصبانیت و احساسات جریحه‌دار شده و عجز خود هستند. این در خود فرو بردن احساسات در دختران، ممکن است به سردرد، دل‌درد و تغییراتی در الگوهای خواب و خوراک و حتی افسردگی بینجامد.

برخی از والدین ممکن است متوجه این نکته نباشند که چقدر کودکان خود را مرکز دعوایشان قرار می‌دهند. این موضوع گاهی می‌تواند به زبان‌های احساسی و روانی برای کودکانی که درگیر آن

هستند، منجر شود. احتمال مذکور زمانی قوت پیدا می‌کند که کودک احساس کند، در دعوای باید طرف یکی از والدین خود را بگیرد یا یکی را بر دیگری ترجیح دهد. لیکن طبق گزارش همین سایت اطلاعاتی^۱، بیشتر کودکانی که دچار افسردگی شدید هستند، قبل از امر طلاق و جدایی والدین خود، درگیر افسردگی بوده‌اند و به نوعی می‌توان گفت اختلافات والدین، فقط به افسردگی کودک وسعت بخشیده است. این موضوع هشدار برای والدین است تا در این زمان مراقب کودکان خود باشند و در صورتی که اثری از افسردگی یا کناره‌گیری در رفتارهای آن‌ها دیدند، به متخصص مراجعه کنند.

● عدم احساس امنیت

عدم احساس امنیت می‌تواند یکی از اثرات جدایی و طلاق والدین باشد. چنین احساسی از راه‌های گوناگون روی کودکان با گروه‌های سنی متفاوت تأثیر می‌گذارد. برای مثال، امکان دارد مشکل کودکی نوپا ناشی از اضطراب جدایی باشد. این امکان وجود دارد که کودک به شدت به یکی از والدین بچسبد و زمانی که او کودک را ترک کند، ناراحت شود.

به گفته‌ی محققان دانشگاه نیوهامپشایر در آمریکا، کودکان پیش‌دستانی از این که تنها گذاشته شوند یا ترک شوند، می‌ترسند. کودکان دبستانی نیز ممکن است به گونه‌های متفاوتی احساس عدم امنیت خود را نشان دهند. به عقیده‌ی برخی محققان، این کودکان مدرسه‌ای هستند که در زمان جدایی و طلاق والدین خود بیشترین تأثیر را می‌گیرند. کودکان مدرسه‌ای اغلب اوقات بر این باورند که جدایی پدر و مادر، تقصیر آن‌هاست و علت را در وجود خود یا رفتارهای خویش می‌بینند. این احساس عدم امنیت در آن‌ها ممکن است خود را به این شکل نشان بدهد که تقاضا کنند موقع خواب، چراغ اتاقشان روشن باشد. در صورتی که در شب‌های قبل، از والدین خود نخواسته بودند که چراغ را روشن بگذارند. به این ترتیب، دریافتی این چنین می‌توان داشت که کودک اطمینان به خود را از دست می‌دهد. نوعی ترس روانی پیدا می‌کند و امنیت روانی قبلی حاصل از بودن در کنار پدر و مادر و آرامش در زندگی آنان را از دست می‌دهد. به همین دلیل، آن‌ها ممکن است در تمامی اوقات به وجود یک بالش یا اسباب‌بازی در کنار خود احتیاج پیدا کنند.

بهاره ذوالفقاری

کارشناس ارشد آموزش و پرورش پیش دبستان

اثرات جدایی و طلاق والدین

کلید واژه‌ها: طلاق، افسردگی کودکان، والدین.

● مشکلات در مدرسه

مطالب بیان شده در این سایت اطلاعاتی پیش گفته، بررسی‌ها نشان می‌دهد که دختران و پسران در زمان جدایی والدین خود به طور مساوی آسیب می‌بینند. لیکن، پسران بیشتر از دختران عصبانیت خود را بیرون می‌ریزند. این موضوع ممکن است دلیلی باشد بر این که چرا برخی پسران در مدرسه به کودکان دیگر مشت می‌زنند و درگیری‌ها و خشونت‌های کودکان را با نگاهی دیگر بنگریم.

به علاوه، برخی بچه‌ها که جدایی و طلاق والدین خود را تجربه کرده‌اند، با مسئولین مدرسه هم مشکل دارند. آن‌ها ممکن است در دروسی که زمانی خوب بودند، ضعیف عمل کنند. هم‌چنین ممکن است خود را از فعالیت‌های مدرسه کنار بکشند و روابطشان با دیگر دوستانشان تیره شود. تغییر در عملکرد تحصیلی، تغییر در رفتار با معلمان و مربیان و نیز تغییرات خلقی با کودکان دیگر، پیامد تغییر رویه در زندگی و پدر و مادرشان است.

● اثرات مثبت

در زمان جدایی والدین، برخی تأثیرات مثبت هم ممکن است اتفاق بیفتند. براساس مطالب سایت Madiate.com، در این زمان تک سرپرست‌ها غالباً به کودکانشان نزدیک‌ترند تا والدینی که با هم هستند. تک سرپرست‌ها غالباً می‌کوشند زمان بیشتری را با کودکان خود بگذارند و ارزش بیشتری به زمان تعطیلات و تولد بچه‌ها می‌دهند.

منابع

1. Livestrong.com
2. Madiate.com